

AMSTERDAMSE ATELIERS

Fotografie
Jan Carel Warffemius

Interviews
Peter Brunsmann

Stichting
Woon- en Werkrumten
voor Kunstenaars

AMSTERDAMSE ATELIERS

Fotografie Jan Carel Warffemius

Interviews Peter Brunsmann

Amsterdam 1995 Stichting Woon- en Werkruimten voor Kunstenaars

De met * gemarkeerde personen zijn geïnterviewd

5	INTRODUCTIE
6	VOORWOORD
7-8-9	STICHTING WOON- EN WERKRUIMTEN VOOR KUNSTENAARS
10-11-12	AMSTERDAMSE ATELIERS
13-14-15	BEELDSNIJDER, FRANS *
16-17	BLITS, MIEKE *
18-19	BOTTEMA, NEL *
20	CONSTANT *
21-22-23	DIEDEREN, JEF *
24-25-26-27	DUIN, HARM VAN - OVER DE TONEELGROEP DE TRUST *
28-29	DUIVEN, FEMMIE *
30-31	DUINHOVEN, MARTIN VAN *
32-33	GÜNERMENGI, ARHAN *
34-35-36	HOOYKAAS, MADELON *
37-38-39	KLETTER, BARBARA *
40	KNEULMAN, CAREL
41	LANDSAAT, HANS
42	LEHMANN, BERND
43-44	LO-A-NJOE, GUILLAUME *
45-46-47	LUTJE SCHIPHOLT, HERMAN *
48-49	MATUBAKA, TSIETSI *
50	RUYTER, MIRJAM
51-52	SCHOONHEYT, MARY
53	STEUTEL, STEF JURRIËN
54	TAP, WIM *
55-56-57	VALENTEIJN, WIEP *
58	WAGT, GEORGE VAN DER
59-60	WIECHERINK, DRIES
61-62-63-64-65-66	HISTORISCH MATERIAAL
67-68-69-70-71	SUMMARY
72	COLOFON

Voor u ligt een unieke verzameling van interviews, een foto-essay en historisch materiaal, met als thema de huisvesting van Amsterdamse kunstenaars.

Niet de kunstenaar staat centraal, maar de ruimte waarin de kunstenaar werkt.

In dit boek wordt een beeld geschetst van de diversiteit van de ateliers in Amsterdam, verschillen in ruimte, licht en locatie en in het bijzonder de relatie van de kunstenaar tot deze ruimte.

De Stichting Woon- en Werkruimten voor Kunstenaars, de swwk, spant zich al decennia in om kunstenaars van alle disciplines bij het vinden van (betere) woon/werkruimten te ondersteunen.

Deze ruimtes zijn een schaars produkt. Ook de betaalbaarheid is een probleem.

De swwk weet zich in haar streven gesteund door de Gemeente Amsterdam en de Woningcorporaties.

De stichting bedankt hen met dit boek.

Speciale dank is er voor de kunstenaars die de makers van dit boek gastvrij toelieten in hun 'domein' en de lezers het plezier gunnen een kijkje achter de schermen te nemen.

L.J. Niemeyer

Voorzitter van de

Stichting Woon- en Werkruimten voor Kunstenaars

Kunstenaars gaan niet met de vut; ze gaan gewoon door met hun werk. Ik ben 74 jaar, en ik ben elke dag in het atelier, ook vaak in de weekends. Ik maak lange dagen en als het licht goed is, werk ik door tot acht uur 's avonds. Ik zal tot mijn dood blijven schilderen.

Ik heb nooit les gegeven en ik heb ook nooit andere nevenfuncties gehad. Ik ben uiterst gierig met mijn tijd. Ik heb altijd ál mijn tijd aan het schilderen besteed. Ik ben nu langer met een schilderij bezig dan vroeger. Ik ben minder snel tevreden. Ik ben preciezer.

Dit is niet mijn eerste atelier. Vóór de oorlog werkte ik op een zolder in de Albert Cuypstraat. Daarna heb ik, tot de evacuatie, een atelier in Bergen in Noord-Holland gehad. Tijdens de oorlog had ik een atelier op het adres Sarphatipark 42. Dat pand bevatte drie atelierwoningen boven elkaar. In één van die ateliers heeft Mondriaan gewerkt.

Na de oorlog ben ik opnieuw naar Bergen gegaan, naar het oude atelier van Filarsky. Daarna heb ik me lange tijd met werkruimten moeten behelpen. Ik ging wonen in de Henri Polaklaan, waar ik in een kamer schilderde. Na de Cobra-tentoonstelling in het Stedelijk Museum in 1949 ging ik naar Parijs, waar ik in de buurt van Place Pigalle op kamers ging wonen. Daar schilderde ik ook. Ik heb toen lange tijd in kamers en in hotels gewerkt, maar niet in een echt atelier.

Later ben ik weer in de Henri Polaklaan gaan wonen. Tijdens het project Nieuw Babylon groeide het daar langzaam dicht. Alle ruimten raakten stampvol. In het begin van de jaren zestig heb ik dit atelier op Wittenburg betrokken. Hier was voldoende ruimte om met mijn assistenten aan mijn maquettes en plattegronden te werken. Mijn woning is op loopafstand van mijn atelier.

Ik zit hier in een voormalige lagere school. De jongens en de meisjes kregen vroeger gescheiden gymnastiek. Mijn atelier is gevestigd in het gymnastieklokaal voor de meisjes, de jongensgymnastiekzaal ligt hier beneden. In die ruimte zat vroeger de danser Koert Stuuf. Sinds zijn vertrek is die ruimte verbouwd en is er een extra verdieping in gelegd. Dat is jammer van die fraaie atelierruimte.

Mijn atelier is groot en hoog. Aan de kopse kant zijn altijd al ramen geweest. De ramen hadden zowel aan de binnen- als aan de

buitenkant tralies, ongetwijfeld om te voorkomen dat er ballen door het glas zouden gaan. Aan de lange zijden waren vroeger wandrekken. Later zijn daar aan de zuidkant ramen aangebracht.

Naast het grote atelier heb ik een ruimte waar ik mijn etszuren bewaar en waar ik met zuur werk. Dat wil ik niet in de ruimte doen waar mijn schilderijen staan, om aantasting daarvan te voorkomen. Daarnaast heb ik een bergplaats voor mijn gereedschappen en apparatuur.

Aquarelleren doe ik niet hier, maar in mijn woning. Daar heb ik er een kamer voor ingericht waar alles klaar ligt, zodat ik meteen kan beginnen. Mijn aquarellen, die kleiner zijn dan mijn schilderijen, gaan in deze grote ruimte verloren. Ze hebben een kleinere, meer intieme ruimte nodig.

Aan mijn schilderijen werk ik uitsluitend bij daglicht, nooit bij kunstlicht. Ook de zogenaamde daglichtlampen geven een geheel ander licht dan het natuurlijke licht. Ik heb hier ramen op het oosten, het zuiden en het westen. Ik houd niet van het licht uit het oosten. De ramen die ik aan de zuidkant heb laten aanbrengen, zijn van draadglas. Het mooist is het licht hier als het uit het westen komt. Ik werk op verschillende plaatsen in deze ruimte. Ik werk ook in verschillende lichtsituaties. Een schilderij moet in diverse soorten licht kunnen worden bekeken. De impressionisten schilderden buiten, onder een parasol. Picasso werkte vaak bij kunstlicht. De eis dat een kunstenaar vooral bij noordenlicht zou moeten werken, is een gedateerde eis. Kunstenaars zouden juist bij wisselend licht moeten werken.

Ik ben tevreden met de ruimte. Ik heb geen klachten.

AMSTERDAMSE ATELIERS is een uitgave van de Amsterdamse Stichting Woon- en Werkruimten voor Kunstenaars. Het doel van deze stichting is de huisvesting van kunstenaars en de voorziening in hun werkruimten.

De stichting is onder meer verantwoordelijk voor de toewijzing van een bestand van circa 1200 ateliers en atelierwoningen in Amsterdam. Het boek verschaft nadere gegevens over het heden en verleden van de Stichting Woon- en Werkruimten voor Kunstenaars.

AMSTERDAMSE ATELIERS bevat tevens een foto-essay van Jan Carel Warffemius over vierentwintig Amsterdamse ateliers.

Van een aantal van deze ateliers is ook historisch materiaal opgenomen.

Voorts bevat het boek zestien interviews van Peter Brunsmann met kunstenaars over hun ateliers.

In dit boek komen de werkruimten van diverse kunstenaars aan de orde; naast de beeldende kunst zijn ook de muziek en het theater vertegenwoordigd.